

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

Ухвалено Вченою радою факультету
ветеринарної медицини
від «01» вересня 2017 р.
протокол № 1

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА
ПРОГРАМА
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Ветеринарна медицина
перший (бакалаврський)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

211 Ветеринарна медицина

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

21 Ветеринарна медицина

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Бакалавр

**ОБСЯГ ОСВІТНЬО-
ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ**

180 кредитів ЄКТС, термін навчання
3 роки

ЗМІСТ

1. Засоби діагностики якості освіти. 3
Вимоги до атестації здобувачів
вищої освіти
2. Засоби діагностики якості освіти. 12
Програма єдиного державного
кваліфікаційного іспиту.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

Ухвалено Вченою радою факультету
ветеринарної медицини
від «01» вересня 2017 р.
протокол № 1

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету ветеринарної
медицини, професор
Кулинич С.М.
« 01 » вересня 2017 р.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	Ветеринарна медицина
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	перший (бакалаврський)
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	211 Ветеринарна медицина
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	21 Ветеринарна медицина
СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Бакалавр
ОБСЯГ ОСВІТНЬО- ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ	180 кредитів ЄКТС, термін навчання 3 роки

ВИМОГИ ДО АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

I. Преамбула

Засоби діагности якості вищої освіти за освітньо-професійною програмою Ветеринарна медицина першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина галузі знань 21 Ветеринарна медицина. Вимоги до атестації здобувачів вищої освіти.

1. ВНЕСЕНО науково-методичною радою спеціальності «Ветеринарна медицина» «01» вересня 2017 року, протокол № 1
2. РОЗРОБНИКИ:
 1. Кулинич С.М., д.вет.н., професор
 2. Передера С.Б., к. вет.н., доцент
 3. Бердник В.П., д.вет.н., професор
 4. Киричко Б.П., д.вет.н., професор
 5. Євстаф'єва В.О., д.вет.н., професор
 6. Шатохін П.П., к. вет.н., доцент
 7. Кравченко С.О., к. вет.н., доцент
 8. Петренко М.О., к. с.-г..н.

ЗМІСТ

Вступ	6
1. Галузь використання здобувачів вищої освіти	6
2. Нормативні посилання	7
3. Вимоги до атестації здобувачів вищої освіти	8
4. Вимоги до єдиного державного кваліфікаційного іспиту	8
5. Оцінювання рівня якості підготовки	9
6. Порядок присвоєння кваліфікації	11

ВСТУП

«Засоби діагностики якості вищої освіти за освітньо-професійною програмою Ветеринарна медицина першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина галузі знань 21 Ветеринарна медицина – це унормовані та регламентовані методики, призначені для кількісного та якісного оцінювання рівня сформованості знань, умінь та навичок, професійної компетентності здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Ветеринарна медицина першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина галузі знань 21 Ветеринарна медицина.

Метою засобів діагностики є визначення рівня теоретичної та практичної підготовки випускника для майбутньої професійної діяльності; виявлення відповідності здобутих знань, набутих умінь і навичок вимогам освітньо-професійної програми Ветеринарна медицина; оцінювання рівня сформованості системи компетенцій здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина галузі знань 21 Ветеринарна медицина, відповідно до цілей і завдань вищої освіти та вимог до фахівців в галузі ветеринарної медицини.

Засоби діагностики якості вищої освіти мають забезпечити реалізацію підвищення якості вищої освіти за освітньо-професійною програмою Ветеринарна медицина першого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина галузі знань 21 Ветеринарна медицина та розширення академічної автономії вищого навчального закладу за принципами Болонської декларації.

1. Галузь використання

Засоби діагностики поширюються на факультет ветеринарної медицини Полтавської державної аграрної академії, який надає освітні послуги і готує фахівців:

за освітньо-професійною програмою	Ветеринарна медицина
рівня вищої освіти	першого (бакалаврського)
ступеня вищої освіти	бакалавр
спеціальності	211 Ветеринарна медицина
галузі знань	21 Ветеринарна медицина
з об'єктом вивчення та/або діяльності	система заходів, спрямованих на визначення: змін в органах і системах організму за різного фізіологічного стану; клінічних проявів захворювання та результатів лабораторних досліджень; діяльності лікаря ветеринарної медицини; збору анамнестичних даних; рішень щодо виборуметодів

	діагностики, лікування та профілактики; сутності та динаміки розвитку фізіологічних процесів, які виникають в організмі тварин під впливом різних факторів; сутності процесів виготовлення, зберігання та переробки біологічної сировини; моніторингу щодо поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля; методів і засобів утримання, годівлі, профілактики заразних і незаразних хвороб та лікування тварин; виробничих і технологічних процесів.
Обсягом освітньої програми	180 кредитів ЄКТС

Засоби діагностики встановлюють:

- основні вимоги до атестації здобувачів вищої освіти;
- принципи формування і реалізації системи засобів діагностики якості знань випускників;
- процедури та форми організації кваліфікаційних випробувань;
- процедури та критерії оцінювання якості вищої освіти.

Засоби діагностики призначені для атестації здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Ветеринарна медицина першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина галузі знань 21 Ветеринарна медицина.

2. Нормативні посилання

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Класифікація видів економічної діяльності: національний класифікатор України КВЕД 009:2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dtk.com.ua/show/0sid0177.html>
3. Закон України «Про ветеринарну медицину» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12>
4. Національна рамка кваліфікацій: Додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
5. Про затвердження зміни до національного класифікатора України ДК 003- 2010: наказ Міністерства економічного розвитку України від 02.09.2015 р.№ 1084 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buhgalter911.com/ShowArticle.aspx?a=272508>
6. Положення про порядок організації освітнього процесу в Полтавській державній аграрній академії. – Полтава: РВВ ПДАА, 2015 – 28 с.

7. Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти у Полтавській державній аграрній академії. – Полтава: РВВ ПДАА, 2015. – 28 с.

8. Освітньо-професійна програма Ветеринарна медицина другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 211 Ветеринарна медицина галузь знань 21 Ветеринарна медицина.

3. Вимоги до атестації здобувачів вищої освіти

3.1. Атестація здобувачів вищої освіти - це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей до вимог освітньо-професійної програми Ветеринарна медицина другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина галузі знань 21 Ветеринарна медицина.

3.2. Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється за допомогою засобів контролю ступеня досягнення кінцевих цілей освітньо-професійної підготовки з дотриманням принципів формування і реалізації системи засобів діагностики якості знань.

3.3. Атестація здійснюється на підставі оцінки якості засвоєння освітньо-професійної програми, рівня професійних знань, набутих умінь та навичок, ступеня сформованості системи фахових компетентностей бакалавра за освітньо-професійною програмою Ветеринарна медицина першого (бакалаврського) рівня спеціальності 211 Ветеринарна медицина галузі знань 21 Ветеринарна медицина.

3.4. Атестація здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту із заразної та незаразної патології.

3.5. Засоби діагностики якості вищої освіти за освітньо-професійною програмою Ветеринарна медицина першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина галузі знань 21 Ветеринарна медицина встановлюють вимоги, які забезпечують визначення рівня здатності розв'язувати спеціалізовані завдання, практичні проблеми у професійній діяльності, що передбачає проведення досліджень в галузі діагностики хвороб тварин різної етіології.

3.6. Атестація якості підготовки магістра зі спеціальності Ветеринарна медицина щодо встановлення фактичної відповідності рівня освітньої та професійної підготовки вимогам освітньо-професійної програми Ветеринарна медицина першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина галузі знань 21 Ветеринарна медицина здійснюється Екзаменаційною комісією з цього фаху, голова якої затверджується наказом ректора Полтавської державної аграрної академії.

4. Вимоги до єдиного державного кваліфікаційного іспиту

4.1. Єдиний державний кваліфікаційний іспит є способом діагностики рівня набутих професійних компетентностей та готовності випускника до провадження професійної діяльності, яким встановлюється відповідність якості підготовки здобувачів вищої освіти та їх спроможність виконати вимоги освітньо-професійної програми Ветеринарна медицина першого

(бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина галузі знань 21 Ветеринарна медицина.

4.2. Єдиний державний кваліфікаційний іспит проводиться на принципах об'єктивності, прозорості та публічності, незалежності, академічної доброчесності та законності, інтеграції в міжнародний освітній та науковий простір, обов'язковості.

4.3. Формою кваліфікаційного іспиту є поєднання наступних компонентів:

- інтерактивних тестів із заразної та не заразної патології;
- практичних (клінічних, ситуаційних) завдань із заразної та не заразної патології.

4.4. Інформаційною базою формування засобів об'єктивного контролю ступеня досягнення кінцевих цілей освітньо-професійної підготовки є зміст програм навчальних дисциплін, що формують систему компетенцій бакалавра зі спеціальності Ветеринарна медицина.

4.5. Засоби об'єктивного контролю формуються шляхом структурної композиції змісту навчальних дисциплін, що наведені у навчальному плані спеціальності (Розділ IV. Підготовка кваліфікаційної роботи та атестація).

4.6. Під час єдиного державного кваліфікаційного іспиту здобувач вищої освіти повинен продемонструвати знання та виявити вміння, що складають комплекс професійних компетенцій бакалавра спеціальності 211 Ветеринарна медицина, визначений освітньо-професійною програмою Ветеринарна медицина першого (бакалаврського) рівня спеціальності 211 Ветеринарна медицина галузі знань 21 Ветеринарна медицина.

4.7. Екзаменаційна комісія спеціальності 211 Ветеринарна медицина галузі знань 21 Ветеринарна медицина освітньо-професійної програми Ветеринарна медицина першого (бакалаврського) рівня вищої освіти забезпечує дотримання правил і процедури проведення єдиного державного кваліфікаційного іспиту відповідно до: «Положенням про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти у ПДАА», а також постанов Кабінету Міністрів України та нормативних документів Міністерства освіти і науки України.

4.8. Програма та комплекс засобів оцінювання єдиного державного кваліфікаційного іспиту формується випусковою кафедрою самостійно, орієнтуючись на програмні результати освітньо-професійної програми Ветеринарна медицина першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина галузі знань 21 Ветеринарна медицина з погодженням науково-методичної ради спеціальності «Ветеринарна медицина» та затверджені в установленому порядку.

5. Оцінювання якості підготовки

5.1. Оцінювання рівня якості підготовки бакалавра зі спеціальності Ветеринарна медицина здійснюють члени Екзаменаційної комісії на основі встановлених правил, принципів, критеріїв, системи і шкали оцінювання.

5.2.Об'єктом оцінювання якості підготовки здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Ветеринарна медицина першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина галузі знань 21 Ветеринарна медицина є сукупність знань, умінь і навичок, набутої системи компетенцій молодшого лікаря ветеринарної медицини, відтворених у процесі розв'язання інтерактивних тестів із заразної та не заразної патології, а також виконання практичних (клінічних, ситуаційних) завдань із заразної та не заразної патології.

5.3.Оцінювання рівня якості підготовки бакалавра зі спеціальності Ветеринарна медицина здійснюється членами Екзаменаційної комісії на основі принципів об'єктивності, індивідуальності, етичності та компетентнісного підходу з урахуванням набутої системи інтегральної, загальних і спеціальних професійних компетентностей.

5.4. Результати оцінювання рівня якості підготовки молодшого лікаря ветеринарної медицини повинні довести, що випускник:

- здатний розв'язувати завдання та проблемні питання у галузі ветеринарної медицини стосовно безпечного, санітарно-обумовленого утримання тварин, профілактики і діагностики їх хвороб, лікування хворих тварин, виробничо-фінансової діяльності, судово-ветеринарної експертизи.

- володіє високим (достатнім або середнім)рівнем теоритичного матеріалу та практичними навичками з навчальних дисциплін галузі знань 21 Ветеринарна медицина, а також застосовувати їх у своїй фаховій діяльності.

5.5.Рівень якості підготовки бакалавра визначається з використанням комплексної системи оцінювання: поєднання чотирьох бальної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «E», «FX», «F»), системи оцінювання вищого навчального закладу (за 100-бальною шкалою).

5.6. Підсумкова оцінка комплексного кваліфікаційного випробування на єдиному державному кваліфікаційному іспиті є середньоарифметичною оцінкою за кожний компонент (100 % за розв'язання інтерактивних тестів із заразної або не заразної патології та 100 % за практичне (клінічне, ситуаційне) завдання із заразної або не заразної патології). Також додатково можуть враховуватися фахові та наукові здобутки здобувача вищої освіти на протязі навчання (які мають підтвердження), за погодженням з головою Екзаменаційної комісії.

5.7. Загальні критерії оцінювання тестових завдань:

- понад 90 % правильних відповідей – «відмінно»;
- 76-90 % правильних відповідей – «добре»;
- 60-75 % правильних відповідей – «задовільно»;
- менше 60 % правильних відповідей - «незадовільно».

5.8. Оцінювання результатів виконання практичного (клінічного, ситуаційного)завдання відповідно до еталонних відповідей відбувається за такими загальними критеріями:

«відмінно» – високий рівень. Здобувач вищої освіти вільно застосовує теоретичні знання на практиці, виявляє особисту позицію щодо них, проявляє критичне мислення, посилається наджерела інформації і використовує одержані знання і уміння під час виконання практичних (клінічних, ситуаційних) завдань.

«добре» – достатній рівень. Здобувач вищої освіти застосовує теоретичні знання на практиці, посилається на джерела інформації, використовує одержані знання і уміння під час виконання практичних (клінічних, ситуаційних) завдань.

«задовільно» – середній рівень. Здобувач вищої освіти застосовує теоретичні знання на практиці, використовуючи одержані знання і уміння під час виконання практичних (клінічних, ситуаційних) завдань, допускаючи неточності.

6. Порядок присвоєння кваліфікації

6.1. Екзаменаційна комісія за результатами атестації здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Ветеринарна медицина першого (бакалаврського) рівня вищої спеціальності 211 Ветеринарна медицина галузі знань 21 Ветеринарна медицина приймає рішення про присудження здобувачам вищої освіти ступеня вищої освіти «Бакалавр» та присвоєння кваліфікації молодший лікар ветеринарної медицини, а також приймає рішення щодо видачі диплома (диплома з відзнакою з урахуванням рекомендації випускової кафедри).

6.2. Полтавська державна аграрна академія на підставі рішення Екзаменаційної комісії присуджує здобувачу вищої освіти, який успішно виконав освітньо-професійну програму Ветеринарна медицина першого (бакалаврського) рівня вищої спеціальності 211 Ветеринарна медицина галузі знань 21 Ветеринарна медицина, ступінь вищої освіти – «Бакалавр», присвоює кваліфікацію молодший лікар ветеринарної медицини.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

Ухвалено Вченою радою факультету
ветеринарної медицини
від «_01_»_вересня_ 2017 р.
протокол №_1

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету ветеринарної
медицини, професор
Кулинич С.М.
«_01_»_вересня_ 2017 р.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	Ветеринарна медицина
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	перший (бакалаврський)
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	211 Ветеринарна медицина
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	21 Ветеринарна медицина
СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Бакалавр
ОБСЯГ ОСВІТНЬО- ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ	180 кредитів ЄКТС, термін навчання 3 роки

**ПРОГРАМА ЄДИНОГО ДЕРЖАВНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО
ІСПИТУ**

I. Преамбула

Засоби діагности якості вищої освіти «Програма єдиного державного кваліфікаційного іспиту» за освітньо-професійною програмою Ветеринарна медицина першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина галузі знань 21 Ветеринарна медицина. Програма єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

Затверджено на засіданні науково-методичної ради спеціальності «Ветеринарна медицина» «01» вересня 2017 року, протокол №1

II. РОЗРОБНИКИ:

Кулинич С.М., д.вет.н., професор

Передера С.Б., к. вет.н., доцент

Бердник В.П., д.вет.н., професор

Киричко Б.П., д.вет.н., професор

Євстаф'єва В.О., д.вет.н., професор

Шатохін П.П., к. вет.н., доцент

Кравченко С.О., к. вет.н., доцент

Петренко М.О., к. с.-г..н.

ВСТУП

Засоби діагности якості вищої освіти «Програма єдиного державного кваліфікаційного іспиту» підготовлено за освітньо-професійною програмою Ветеринарна медицина першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина галузі знань 21 Ветеринарна медицина.

Єдиний державний кваліфікаційний іспит є способом діагностики рівня набутих професійних компетентностей та готовності випускника до провадження професійної діяльності, яким встановлюється відповідність якості підготовки здобувачів вищої освіти та їх спроможність виконати вимоги освітньо-професійної програми Ветеринарна медицина першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина галузі знань 21 Ветеринарна медицина.

Програма єдиного державного кваліфікаційного іспиту містить зміст навчальних дисциплін циклу професійної підготовки здобувачів ступеня вищої освіти Бакалавр за освітньо-професійною програмою Ветеринарна медицина спеціальності 211 Ветеринарна медицина галузі знань 21 Ветеринарна медицина.

Єдиний державний кваліфікаційний іспит передбачає комплекс з інтерактивних тестів та практичних (клінічні, ситуаційні) завдань із заразної та не заразної патології.

ЗМІСТ

НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ БЛОКУ «ЗАРАЗНА ПАТОЛОГІЯ»

Ветеринарно-санітарна експертиза

Тема 1. Забійні тварини, їх транспортування. Передзабійне утримання і забій, методика огляду туш та внутрішніх органів. Морфологія, хімія, товарознавство м'яса.

Тема 1.1. Забійні тварини, їх транспортування. Передзабійне утримання і забій, методика огляду туш та внутрішніх органів.

У темі розкриваються питання щодо способів транспортування (автомобільним, залізничним і водним транспортом, підготовки тварин до транспортування; вимог до вантаження і утримання забійних тварин у дорозі; заходів щодо зниження втрат живої маси та вгодованості; ветеринарно-санітарного та економічного значення підприємств із забою та переробки худоби і птиці. Ветеринарно-санітарні вимоги до вибору місця та будівництва забійних та м'ясопереробних підприємств (м'ясоптахокомбінатів, боєнь, санітарно-забійних пунктів тощо).

Тема 1.2. Морфологія, хімія, товарознавство м'яса.

У темі розглядаються питання щодо морфології й хімічного складу м'яса; харчового і біологічного значення м'яса; морфології м'яса різних видів тварин; хімічного складу та фізико-хімічних властивостей м'яса; товарознавчої оцінки м'яса; класифікації м'яса за видом тварин, віком, статтю, вгодованістю,

термічним станом та харчовим призначенням; факторів впливу на дозрівання м'яса; визначення видової належності м'яса та методів встановлення його фальсифікації..

Тема 2. Ветеринарно-санітарна експертиза продуктів забою тварин в разі виявлення інфекційних, інвазійних та незаразних хвороб, отруєнь, харчових інфекцій, токсикоінфекцій та інтоксикацій.

Тема 2.1. Ветеринарно-санітарна експертиза продуктів забою тварин в разі виявлення інфекційних та інвазійних хвороб.

У темі розглядаються питання щодо передзабійної та післязабійної діагностики інфекційних та інвазійних хвороб тварин, диференційної діагностики; ветеринарно-санітарного оцінювання туш, внутрішніх органів та інших продуктів забою в разі виявлення інфекційних хвороб, за класифікацією МЕБ (хвороби спільні для кількох видів тварин; хвороби великої рогатої худоби; хвороби овець і кіз; хвороби коней; хвороби свиней, хвороби птахів; хвороби зайцеподібних).

Тема 2.2. Харчові інфекції, токсикоінфекції та інтоксикації і їх профілактика. Ветеринарно-санітарна експертиза туш і внутрішніх органів вимушено забитих тварин та способи знезараження м'яса і м'ясних продуктів.

У темі розглядаються питання щодо сучасного уявлення про харчові хвороби людей, їх класифікацію за етіологічним принципом; ролі м'яса та інших продуктів тваринного походження у виникненні інфекцій, токсикоінфекцій і токсикозів; збудників інфекційних хвороб, що протікають з ознаками токсикоінфекцій; вимушеного забою тварин і порядку його проведення, санітарного оцінювання м'яса в разі вимушеного забою тварин; методів розрізнення м'яса від здорових та хворих тварин, а також тварин, забитих у стані агонії; способів знезараження і шляхів реалізації м'яса та м'ясних продуктів в разі вимушеного забою тварин (в тому числі через інфекційні, інвазійні і незаразні хвороби).

Тема 3. Основи технології, гігієна одержання, ветеринарно-санітарна експертиза молока та молочних продуктів.

Тема 3.1. Хімічний склад, фізико-хімічні та біологічні властивості молока.

У темі розглядаються питання щодо хімічного складу, фізико-хімічних та біологічних властивості молока; значення складових частин молока в технології виробництва молочних продуктів; бактерицидних властивостей молока та їх використання у виробництві; впливу різних факторів (лактаційного періоду, породи, віку, стану здоров'я, умов годівлі та утримання, техніки доїння тощо) на молочну продуктивність тварин.

Тема 3.2. Ветеринарно-санітарні вимоги до одержання молока від здорових і хворих тварин.

У темі розглядаються питання щодо ветеринарно-санітарного оцінювання молока в разі виявлення інфекційних хвороб (туберкульозу, бруцельозу, ящуру тощо); молока корів, хворих на мастит, його розпізнавання; ветеринарно-санітарного оцінювання молока в разі отруєнь, порушення обміну речовин та незаразних хвороб тварин.

Тема 4. Ветеринарно-санітарна експертиза продуктів тваринного і рослинного походження.

Тема 4.1. Ветеринарно-санітарна експертиза яєць.

У темі розглядаються питання щодо будови і хімічного складу; ветеринарно-санітарних вимог до збору та зберігання; класифікації товарних яєць за національним стандартом; вади яєць. Яйця як можливе джерело інфекційних хвороб людини і тварин. Ветеринарно-санітарна і товарознавча оцінка яєць.

Тема 4.2. Ветеринарно-санітарна експертиза риби, м'яса морських ссавців та безхребетних тварин.

У темі розглядаються питання щодо морфології та хімічного складу м'яса риб, його харчової і біологічної цінності. Основи технології переробки риби і виробництва рибних продуктів. Способи консервування. Методи дослідження риби та рибопродуктів. Отруйні риби. Ветеринарно-санітарна експертиза і санітарна оцінка риби в разі виявлення інфекційних та інвазійних хвороб, отруєнь. Коротка характеристика м'яса морських ссавців та безхребетних тварин, харчова цінність і ветеринарно-санітарна експертиза продуктів.

Тема 5. Основи стандартизації та сертифікації.

У темі розглядаються питання щодо загальних відомостей про стандартизацію. Основні положення національної системи стандартизації України. Організація робіт із стандартизації і загальні вимоги до стандартів. Порядок впровадження стандартів і державний нагляд за їх додержанням. Роль уніфікації в промисловому виробництві. Основні тенденції розвитку міжнародної стандартизації систем якості та безпеки харчових продуктів. Вітчизняні системи управління якістю продукції. Досвід промислово розвинених країн в управлінні якістю та безпекою продукції. Шляхи удосконалення вітчизняних систем управління якістю та безпеки продукції. Основні положення державної системи сертифікації УкрСЕПРО. Вимоги до органів із сертифікації продукції і системи якості та порядок їх акредитації. Вимоги до випробувальних лабораторій та порядок їх акредитації. Загальні правила, схеми та порядок проведення сертифікації.

Рекомендована література

1. Ветеринарно-санітарна експертиза з основами технології і стандартизації продуктів тваринництва /О.М. Якубчак, В.І. Хоменко, С.Д. Мельничук та ін.; За ред.. О.М. Якубчак, В.І. Хоменка. – Київ, 2005. – 800 с.
2. Житенко П. В. Ветеринарно-санитарная экспертиза и технология переработки птицы /П. В. Житенко, И. Г. Серегин, В. Е. Никитченко.– М.: ООО “АКВАРИУМ ЛТД”, 2001. – 352 с.
3. Закон України "Про безпечність та якість харчових продуктів і продовольчої сировини" від 06.09.2005 № 2809-IV.
4. Закон України "Про ветеринарну медицину" від 05.12.1996 р. № 566/96-ВР.
5. Ковбасенко В. М. Ветеринарно-санітарна експертиза з основами

технології і стандартизації продуктів тваринництва / В. М. Ковбасенко. – Київ: Фірма «ІНКОС», 2005. – Т.1 – 416 с., Т.2 – 536 с.

6. Практикум з ветеринарно-санітарної експертизи з основами технології та стандартизації продуктів тваринництва і рослинництва / За ред. проф. В.І.Хоменка – К.: Ветінформ, 1998. – 240 с.

7. Практикум по ветеринарно-санитарной экспертизе с основами технологии продуктов животноводства / Макаров В.А., Боровков М.Ф., Ермолаев А.П. и др.; Под ред. Макарова В.А. – М.: ВО «Агропромиздат», 1987. – 271 с.: ил.

8. Ветеринарні вимоги щодо імпорту в Україну об'єктів державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду, затверджений наказом Державного департаменту ветеринарної медицини Мінагрополітики України 14.06.04 р. №71 та зареєстрований в Міністерстві юстиції України 23.05.04 за № 768/9367 зі змінами від 28.05.05.

9. Ветеринарні та санітарні вимоги до особистих господарств населення – виробників сирого молока, затверджені наказом Державного департаменту ветеринарної медицини України від 21.03.2002 № 17 та зареєстровані у Міністерстві юстиції України 05 квітня 2002 р. за № 336/6624

10. Ветеринарні та санітарні вимоги до пунктів закупівлі молока від тварин, які утримуються в особистих підсобних господарствах населення, затверджені наказом Державного департаменту ветеринарної медицини України від 21.03.2002 № 18 та зареєстровані у Міністерстві юстиції України 05 квітня 2002 р. за № 337/6625

11. Ветеринарно-санітарна експертиза з основами технології і стандартизації продуктів тваринництва / За ред. проф. В.І. Хоменка – К.: Сільгоспосвіта, 1995. – 704 с.

12. ГР У 46.14.01-99. Сировина молочна, одержана від корів з господарств неблагополучних щодо інфекційних хвороб

13. Закон України "Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції" від 14.01.2000 № 1393-XIV

14. Закон України "Про відповідальність підприємств, установ та організацій за порушення законодавства про ветеринарну медицину" від 05.12.1996 р. № 569/96-ВР.

15. Інструкція з порядку ветеринарного клеймування шкіряної та хутрової сировини, затверджена наказом Головного державного інспектора ветеринарної медицини від 03.07.01 № 52 та зареєстрована в Міністерстві юстиції України 03.10.01 за № 854/6046

16. Інструкція по клеймуванню м'яса, затверджена наказом Головного державного інспектора ветеринарної медицини від 12.06.97 № 19 і зареєстрована в Міністерстві юстиції України 25.09.97 за № 447/2251 зі змінами, затвердженими наказом Головного державного інспектора ветеринарної медицини від 03.07.01 № 51 і зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 03.10.01 за № 854/6045

17. Інструкція про порядок вилучення з реалізації (конфіскації) небезпечних для здоров'я продуктів харчування, хімічних та радіоактивних речовин, біологічних матеріалів, затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.04.95 № 68 та зареєстрована в Міністерстві юстиції України 21.11.95 за № 416/952 (до відома).

Епізоотологія та інфекційні хвороби

ТЕМА 1. Предмет і задачі епізоотології.

Предмет і завдання епізоотології. Історія розвитку дисципліни. Зв'язок епізоотології з іншими науками. Внесок вітчизняних та іноземних вчених у розвиток епізоотології, вивченні та лікуванні інфекційних захворювань, економічна ефективність протиепізоотичних заходів.

ТЕМА 2. Інфекція та імунітет.

Інфекція та інфекційна хвороба. Види та форми інфекції. Біологія імунної відповіді. Класифікація імунітету.

ТЕМА 3. Діагностика інфекційних захворювань.

Методи діагностики інфекційних захворювань. Епізоотологічний метод діагностики. Клінічний метод. Патологоанатомічний метод. Серологічний метод. Алергічний метод діагностики.

ТЕМА 4. Дослідження епізоотичного процесу.

Епізоотичний процес і його рушійні сили. Епізоотичний і природній осередок інфекційних захворювань. Основи епізоотологічного аналізу та прогнозування. Методика вивчення епізоотичної ситуації в районі, області, державі.

ТЕМА 5. Лікування і профілактика інфекційних хвороб.

Профілактика інфекційних хвороб. Протиепізоотичні заходи у господарствах промислового типу. Терапія і лікувально-профілактичні заходи за інфекційних хвороб.

ТЕМА 6. Ветеринарно-санітарні заходи як складова протиепізоотичних заходів.

Дезінфекція, дезінсекція та дератизація як вплив на другу ланку епізоотичного процесу.

ТЕМА 7. Інфекційні хвороби тварин, що характеризуються гострим перебігом.

Сибірка. Емкар. Злоякісний набряк. Ботулізм. Правець.

ТЕМА 8. Хронічні інфекційні захворювання.

Туберкульоз. Лейкоз. Герпес-вірусні хвороби (інфекційний ринотрахеїт). Пріонні інфекції.

ТЕМА 9. Інфекційні хвороби тварин, що супроводжуються ураженням нервової системи.

Сказ сільськогосподарських тварин. Хвороба Ауескі. Лістеріоз.

ТЕМА 10. Інфекційні хвороби тварин, що супроводжуються абортами.

Кампілобактеріоз. Бруцельоз. Хламідіоз. Лептоспіроз. Ку-рікетсіоз.

Тема 11. Мікотичні захворювання тварин.

Трихофітія. Мікроспорія. Актиномікоз.

ТЕМА 12. Інфекційні хвороби, що характеризуються ураженням шкіри і слизових оболонок.

Ящур. Віспа. Інфекційний кон'юнктивіт. Везикулярний стоматит. Некробактеріоз.

ТЕМА 13. Інфекційні хвороби молодняка.

Колібактеріоз. Стрептококоз. Стафілококоз. Сальмонельоз. Пастерельоз. Інфекційний ринотрахеїт. Парагрип-3

ТЕМА 13. Інфекційні хвороби свиней.

Класична чума свиней. Африканська чума свиней. Дезинтерія. Бешиха свиней. Хвороба Тешена. Гемофільози (гемофільозна плевропневмонія, гемофільозний полісерозит). Набрякова хвороба свиней. Атрофічний риніт. Репродуктивно-респіраторний синдром. Актинобацильозна плевропневмонія. Грип свиней. Трансмісивний гастроентерит. Парвовірози свиней. Респіраторно-репродуктивний синдром. Ензоотична пневмонія.

ТЕМА 14. Інфекційні хвороби жуйних та коней.

Вірусна діарея великої рогатої худоби. Чума великої рогатої худоби. Паратуберкульоз. Братзот овець. Анаеробна ентеротоксимія. Копитна гнилизна. Інфекційна агалактія. Вісна-маєді. Скрепі. Блутанг. Сап. Мит. Інфекційна анемія коней. Грип коней. Ринопневмонія коней. Інфекційні енцефаліти коней.

Рекомендована література

1. Каришева А. Ф. Спеціальна епізоотологія: Підручник. — К.: Вища освіта, 2002. — 703 с.
2. Каришева А.Ф., Панікар І.І. Практикум із загальної та спеціальної епізоотології Суми, 2008.
3. Литвин В.П., Ярчук Б.М. Загальна епізоотологія. – К.: Урожай, 1995.- 256 с.
4. Бакулов І.А. Эпизоотология с микробиологией Москва: "Агропромиздат", 1987. – 415с.
5. Инфекционные болезни животных / Б.Ф. Бессарабов, А.А., Е.С. Воронин и др.; Под ред. А.А. Сидорчука. -- М.: Колосс, 2007. -- 671 с.
6. Довідник лікаря ветеринарної медицини/ П.І. Вербицький, П.П. Достоевський. - К.: «Урожай», 2004. – 128с.
7. Справочник ветеринарного врача / Гавриш В.Г, 4 изд. Ростов-на-Дону: "Феникс", 2003. – 576с.
8. Апатенко В.М. Особо опасные вирусные инфекции сельскохозяйственных животных. — К.: Урожай, 1991.
9. Барабаш А.Ф., Хлевной А.К., Хлевная Г.О. Практические советы по содержанию домашнего скота и птицы. — М., 2002.
10. Болезни молодняка сельскохозяйственных животных: Справочник / В.П. Литвин, В.И. Береза, В.Г. Скибицкий и др. — К.: Урожай, 1992.

11. Ветеринарна вирусологія / В.Н. Сюрин, Р.В. Белоусова, Н.В. Фомина. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Агропромиздат, 1991.
12. Вирусные болезни животных / В.Н. Сюрин, А.Ф. Самуйленко, Б.В. Соловьев, Н.В. Фомина. — М.: ВНИТИБП, 1998.
13. Горбань В.І. Епізоотологія з мікробіологією. — К., 1978.
14. Доронин Н.Н., Бусол В.А., Субаев Г.С. Лейкоз крупного рогатого скота. — К., 1976.
15. Епізоотична ситуація, нові методи діагностики та особливості заходів боротьби з губчастоподібною енцефалопатією великої рогатої худоби / П.І. Вербицький, П.І. Влізло, В.Ф. Титаренко та ін. // Ветеринарна медицина України. — 2001. — № 1. — С. 30 – 40.
16. Загальна епізоотологія / Б.М. Ярчук, П.І. Вербицький, В.П. Литвин та ін.; За ред. Б.М. Ярчука, Л.Є. Корнієнка. — Біла Церква, 2002.

Паразитологія та інвазійні хвороби

Тема 1. Ветеринарна протозоологія.

Тема 1.1. Вчення про паразитарні хвороби. Піроплазмідози тварин.

У темі розкриваються питання щодо визначення поняття «паразитологія», «інвазія». Розглядаються питання морфології, біології, епізоотології, клінічних ознак, патогенезу, патолого-анатомічних змін, діагностики, лікування та профілактики за бабезіозу, тейлеріозу, бореліозу тварин.

Тема 1.2. Еймеріози та ізоспорови тварин.

У темі розглядаються питання морфології, біології, епізоотології, клінічних ознак, патогенезу, патолого-анатомічних змін, діагностики, лікування та профілактики за еймеріозів, ізоспорову, токсоплазмозу, саркоцистозу, цистоізоспорову тварин.

Тема 1.3. Саркомастігофорози та ціліатози тварин.

У темі розглядаються питання морфології, біології, епізоотології, клінічних ознак, патогенезу, патолого-анатомічних змін, діагностики, лікування та профілактики за трихоманозу, гістомонозу та балантидіозу тварин.

Тема 2. Ветеринарна гельмінтологія. Трематодози та цестодози тварин.

Тема 2.1. Морфологія та біологія трематод. Трематодози жуйних, м'ясоїдних тварин та птахів.

У темі розглядаються питання морфології, біології, епізоотології, клінічних ознак, патогенезу, патолого-анатомічних змін, діагностики, лікування та профілактики за фасціольозу, дикроцеліозу, парамфістоматидозів, опісторхозу, ехіностоматидозів тварин.

Тема 2.2. Морфологія та біологія цестод. Ларвальні цестодози тварин.

У темі розглядаються питання морфології, біології, епізоотології, клінічних ознак, патогенезу, патолого-анатомічних змін, діагностики, лікування та профілактики за цистицеркозів, ценурозу та ехінококозу тварин.

Тема 2.3. Імагінальні цестодози м'ясоїдних тварин та аноплоцефалідози коней.

У темі розглядаються питання морфології, біології, епізоотології, клінічних ознак, патогенезу, патолого-анатомічних змін, діагностики, лікування та профілактики за дипілідіозу, дифілоботріозу, аноплоцефалідозів коней.

Тема 2.4. Аноплоцефалітози жуйних тварин та цестодози птиці.

У темі розглядаються питання морфології, біології, епізоотології, клінічних ознак, патогенезу, патолого-анатомічних змін, діагностики, лікування та профілактики за монієзії, тизанієзії, авітелінозу жуйних тварин, райєтинозу, гіменолепідозів птахів.

Тема 3. Ветеринарна гельмінтологія. Нематодози тварин.

Тема 3.1. Морфологія та біологія нематод. Оксіуратози та аскарідатози тварин.

У темі розглядаються питання морфології, біології, епізоотології, клінічних ознак, патогенезу, патолого-анатомічних змін, діагностики, лікування та профілактики за оксіурозу, пасалурозу, гетеракозу, аскарозу, параскарозу, неоаскарозу, аскарідозу, токсоскарозу та токсаскарозу тварин.

Тема 3.2. Стронгілятози органів травлення однокопитних, жуйних, м'ясоїдних тварин, свиней та птахів.

У темі розглядаються питання морфології, біології, епізоотології, клінічних ознак, патогенезу, патолого-анатомічних змін, діагностики, лікування та профілактики за стронгілятозів жуйних тварин, езофагостомозу свиней, амідостомозу птиці, унцинаріозу та анкілостомозу м'ясоїдних тварин.

Тема 3.3. Стронгілятози органів дихання тварин.

У темі розглядаються питання морфології, біології, епізоотології, клінічних ознак, патогенезу, патолого-анатомічних змін, діагностики, лікування та профілактики за диктіокаульозу, протостронгільозів, метастронгільозу тварин.

Тема 3.4. Спіруратози та філяріатози тварин

У темі розглядаються питання морфології, біології, епізоотології, клінічних ознак, патогенезу, патолого-анатомічних змін, діагностики, лікування та профілактики за сетаріозу, дирофіляріозу, телязії, тетрамірозу тварин.

Тема 3.5. Трихуратози та рабдитатози тварин.

У темі розглядаються питання морфології, біології, епізоотології, клінічних ознак, патогенезу, патолого-анатомічних змін, діагностики, лікування та профілактики за трихурозів, капіляріозу, стронгілоїдозу тварин.

Тема 4. Ветеринарна акарологія

Тема 4.1. Паразитиформні кліщі.

У темі розглядаються питання морфології, біології, епізоотології, діагностики, заходів боротьби та профілактики з іксодовими, аргасавими та дерманісусними кліщами.

Тема 4.2. Акариформні кліщі.

У темі розглядаються питання морфології, біології, епізоотології, клінічних ознак, патогенезу, патолого-анатомічних змін, діагностики, лікування та профілактики за саркоптоїдозів, псороптоїдозів та тромбідіїдозів тварин.

Тема 5. Ветеринарна ентомологія

Тема 5.1. Оводові хвороби тварин та кровосисні комахи (гнуся).

У темі розглядаються питання морфології, біології, епізоотології, клінічних ознак, патогенезу, патолого-анатомічних змін, діагностики, лікування та профілактики за гастрофільозу, гіподермозу, естрозу та кровосисних комах: гедзі, комарі, мошки, москіти.

Тема 5.2. Хвороби, спричинювані постійними ектопаразитами.

У темі розглядаються питання морфології, біології, епізоотології, клінічних ознак, патогенезу, патолого-анатомічних змін, діагностики, лікування та профілактики за триходектозу, бовікольозу, гематопінозу, мелофагозу, малофагозів.

Рекомендована література

1. Богач М.В. Інвазійні хвороби свійської птиці: Навч. посібник / Богач М.В., Березовський А.В., Тараненко І.Л.; за ред. А.В. Березовського. – Київ: Ветінформ, 2007. – 224 с.
2. Галат В.Ф. Практикум із паразитології / [В.Ф. Галат, Ю.Г. Артеменко, М.П. Прус та ін.]; за ред. В.Ф. Галата. – К.: Урожай, 1999. – 192 с.
3. Інвазійні хвороби коней / [В.Ф. Галат, А.В. Березовський, Н.М. Сорока та ін.]; за ред. В.Ф. Галата. – Київ: НАУ, 2008. – 152 с.
4. Манжос О.Ф. Ветеринарна протозоологія: Навч. посібник / О.Ф. Манжос, І.І. Панікар. – Донецьк, 2006. – 127 с.
5. Паразитарные и инвазионные заболевания сельскохозяйственных животных / [К.И. Абуладзе, Н.Л. Колавский, С.Н. Никольский и др.]; под ред. К.И. Абуладзе. – М.: Колос, 1982. – 496 с.
6. Паразитология и инвазионные болезни животных / [М.Ш. Акбаев, А.А. Водянов, Н.Е. Косминков и др.]. – М.: Колос, 1998. – 743 с.
7. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин / [В.Ф. Галат, А.В. Березовський, М.П. Прус, Н.М. Сорока; за ред. В.Ф. Галата]. – К.: Вища освіта, 2003. – 464 с.
8. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин: Підручник – 2-ге вид., переробл. та допов. / [В.Ф. Галат, А.В. Березовський, Н.М. Сорока, М.П. Прус]; за ред. В.Ф. Галата. – К.: Урожай, 2009. – 368 с.
9. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин. Практикум: Навч. посібник / [В.Ф. Галат, А.В. Березовський, Н.М. Сорока, М.П. Прус]. – Полтава: Укрпромторгсервіс, 2009. – 242 с.
10. Паразитология и инвазионные болезни животных / [М.Ш. Акбаев, А.А. Водянов, Н.Е. Косминков и др.]; под ред. М.Ш. Акбаева. – М.: Колос, 2000. – 743 с.
11. Посібник з інвазійних, інфекційних та незаразних хвороб свиней: навч. посіб. / [Ю.Ю. Довгій, В.Ф. Галат, О.Є. Галатюк та ін.]; за ред. Ю.Ю.

Довгія. – К.: Урожай, 2010. – 328 с.

12. Атлас гельмінтів тварин / Дахно І. С., Березовський А. В., Галат В. Ф. [та ін.]. – К., 2001. – 118 с.

13. Аранчій С. В. Рекомендації по боротьбі та профілактиці саркоптозу свиней / С. В. Аранчій, В. О. Євстаф'єва // Методичні рекомендації. – Полтава: ТОВ "АСМІ", 2002. – 15 с.

14. Фасціольоз великої рогатої худоби в центральній частині України (діагностика та заходи боротьби) / Дахно І. С., Кручиненко О. В., Дахно Г. П. [та ін.]. // Методичні рекомендації. – Суми: ВАТ "Сумська обласна друкарня. Видавництво "Козацький вал", 2008. – 15 с.

15. Галат В. Ф., Євстаф'єва В. О. Методичні вказівки з діагностики паразитозів свиней / В. Ф. Галат, В. О. Євстаф'єва // Методичні рекомендації. – Полтава: ННЦ "Інститут аграрної економіки", 2008. – 22 с.

16. Галат В. Ф. Морфологія та біологія кліщів / В. Ф. Галат, В. О. Євстаф'єва // Методичні рекомендації. – Полтава: РВВ ПДАА, 2008. – 68 с.

17. Галат В. Ф. Морфологія гельмінтів тварин (атлас) / В. Ф. Галат, В. О. Євстаф'єва, М. В. Галат. – Полтава, 2009. – 100 с.

18. Ветеринарна арахнологія: навчальний посібник / Галат В. Ф., Євстаф'єва В. О., Клименко О. С. [та ін.]. – ТОВ НВП Укрпромторгсервіс", 2010. – 184 с. (Гриф Міністерства освіти і науки України, лист № 1/11-8812 від 22.09.2010 р.).

19. Інвазійні хвороби жуйних: навчальний посібник / Галат В. Ф., А. В. Березовський, Н. М. Сорока [та ін.]. – ФОП Щербак О. В., 2011. – 145 с. (Гриф Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, лист № 1/11-4733 від 09.06.2010 р.).

20. Галат В. Ф. Рекомендації з діагностики і заходів боротьби зі шлунково-кишковими нематодозами гусей / В. Ф. Галат, В. О. Євстаф'єва, С. М. Михайлютенко // Методичні рекомендації для студентів, магістрів та фахівців ветеринарної медицини. – Полтава, 2013. – 23 с.

21. Галат В. Ф. Рекомендації щодо диференційної діагностики збудників малофагозів курей / В. Ф. Галат, В. О. Євстаф'єва, Л. Ю. Кисельова // Методичні рекомендації. – Полтава: ФОП Щербак О. В., 2013. – 30 с.

Патологічна анатомія та розтин

Тема 1. Загальні поняття Патологічної анатомії. Дистрофії. Некроз.

Паренхіматозні (клітинні) білкові дистрофії (зерниста, вакуольна, гіаліново-крапельна та рогова): суть, морфогенез, морфологічна характеристика, значення для організму. Судинно-стромальні (позаклітинні) дистрофії (мукоїдне та фібриноїдне набухання, гіаліноз, амілоїдоз) – суть, морфогенез, морфологічна та гістохімічна характеристики, значення для організму. Змішані білкові дистрофії. Порушення обміну хромопротеїдів. Гемоглобіногенні пігменти: гемоглобін, ферритин, гемосидерин, гематоїдін, білірубін (жовтяниці: паренхіматозна, механічна, гемолітична) – патогенез і

морфологічна характеристика. Жирові дистрофії: жирова інфільтрація та декомпозиція паренхіматозних органів – патогенез і морфологічна характеристика. Морфологія порушень холестеринового обміну. Порушення обміну мінеральних речовин: рахіт, остеомалія, фіброзна остеодистрофія – морфологічна характеристика. і значення для організму. Вуглеводні дистрофії. Некрози.

Тема 2. Патоморфологія порушень кровообігу. Компенсаторно-приспосувальні та відновні процеси.

Патоморфологія порушень кровообігу: артеріальна та венозна гіперемія; кровотеча і крововиливи. Компенсаторно-приспосувальні та відновні процеси.

Тема 3. Патоморфологія запалення. Вади розвитку.

Альтеративний, Ексудативний, Проліферативний та Специфічний тип запалення – морфогенез, морфологічна та гістологічна характеристики. Вади розвитку.

Тема 4. Патоморфологія внутрішніх незаразних хвороб.

Патоморфологія хвороб органів дихання: – морфогенез, морфологічна та гістологічна характеристики. Патологія органів травної системи. Патоморфологія хвороб печінки: гепатози, гепатити, цироз печінки. Патоморфологія хвороб сечової системи: нефрози, нефрити. Патоморфологія локомоторного апарату.

Тема 5. Патоморфологія хвороб обміну речовин та отруєнь.

Патоморфологія хвороб обміну речовин. Патоморфологія отруєнь.

Тема 6. Патоморфологія бактеріальних хвороб. Хламідіози.

Бактеріальні хвороби з гострим перебігом: морфогенез, морфологічна та гістологічна характеристики. Бактеріальні хвороби переважно з хронічним перебігом: морфогенез, морфологічна та гістологічна характеристики. Хламідіоз.

Тема 7. Патоморфологія вірусних хвороб.

Вірусні хвороби великої та дрібної рогатої худоби. Вірусні хвороби свиней, коней та хутрових звірів. Вірусні хвороби птиці.

Тема 8. Патоморфологія мікозів, мікотоксикозів, паразитарних захворювань.

Патоморфологія мікозів та мікотоксикозів: – морфогенез та гістологічна характеристика. Патоморфологія паразитарних захворювань (хвороб що спричинюють найпростіші, гельмінтози).

Рекомендована література

1. Жаров А. В. Патологическая анатомия сельскохозяйственных животных / Учебник / А. В. Жаров, В. П. Шишков и др.; Под ред. В. П. Шишкова, А. В. Жарова. – М.: Колос, 1995. – 543 с.
2. Боль К. Г. Основы патологической анатомии сельскохозяйственных животных (Учебник для ветеринарных институтов и факультетов). – М.: Госиздательство с.-х. литературы, 1954. – 608 с.

3. Урбанович П. П. Патологічна анатомія тварин. // П. П. Урбанович, М. К. Потоцький, І. І. Гевкан та ін. / Навчальний посібник / Київ. Ветінформ, 2008.– 879 с.
4. Борисевич Б. В. Показчик патолого-анатомічних термінів / Б. В. Борисевич, М. В. Скрипка, В. В. Лісова / Полтава-Київ, 2011. – 124 с.
5. Скрипка М. В. Атлас патологічної морфології тварин / М. В. Скрипка, І. І. Панікар, Н. Б. Колич / МОН Молодьспорту України / Полтава, 2012. – 89 с.
6. Скрипка М. В. Хламідіози тварин та птиці. Навчальний посібник / М. В. Скрипка, В. В. Сорокова, Н. Б. Колич, І. М. Самченко / Полтава, 2011. – 139 с.
7. Зон Г. А. Патологічна анатомія паразитарних хвороб тварин / Г. А. Зон / Суми, 2005. – 226 с.

НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ БЛОКУ «НЕ ЗАРАЗНА ПАТОЛОГІЯ»

Внутрішні хвороби тварин

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ПРОФІЛАКТИКА І ТЕРАПІЯ ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ ТВАРИН

Тема 1. Основи загальної терапії внутрішніх хвороб тварин

Визначення дисципліни та її місце в системі підготовки лікаря ветеринарної медицини. Історія розвитку внутрішніх хвороб тварин. Розповсюдження внутрішніх хвороб тварин та економічні збитки що ними наносяться. Основні принципи терапії. Техніка безпеки при дослідженні і лікуванні тварини. Вивчення методів введення лікарських препаратів. Види і методи терапії.

Тема 2. Загальна та спеціальна профілактика внутрішніх хвороб тварин

Поняття загальної та спеціальної профілактики. Складові загальної профілактики. Аналіз годівлі тварин, виконання розрахунків структури раціону, концентрації енергії, поживних і біологічно активних речовин у сухій речовині кормів.

Тема 3. Диспансеризація сільськогосподарських тварин, її теоретичні основи, етапи та завдання

Мета і завдання диспансеризації. Коротка історія становлення диспансерного обслуговування тварин. Методика диспансеризації. Проведення диспансеризації сільськогосподарських тварин окремих видів. Клінічне обстеження тварин. Лабораторне дослідження біологічного матеріалу.

РОЗДІЛ 2. ХВОРОБИ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ

Тема 4. Хвороби перикарда

Анатомо-фізіологічні особливості серцево-судинної системи. Синдроми захворювання серцево судинної-системи. Класифікація хвороб серцево

судинної-системи. Перикардит. Гідроперикард. Основні синдроми за хвороб серцево-судинної системи.

Тема 5. Хвороби міокарда

Міокардит. Міокардоз (міокардіодистрофія). Міокардіофіброз (міокардіосклероз). Розширення серця. Інфаркт міокарда.

Тема 6. Хвороби ендокарда та судин

Ендокардит. Вади серця. 3. Артеріосклероз. Аневризма. Тромбоз.

РОЗДІЛ 3. ХВОРОБИ ДИХАЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Тема 7. Хвороби верхніх дихальних шляхів

Класифікація хвороб дихальної системи. Характеристика етіологічних факторів хвороб органів дихання. Основні симптоми і синдроми хвороб органів дихання. Риніт. Кровотечі з носа. Ларингіт. набряк гортані. Бронхіт.

Тема 8. Хвороби легень

Хвороби легень запального характеру (пневмонії і їх класифікація, крупозна пневмонія, бронхопневмонія). Хвороби легень незапального характеру (гіперемія, набряк легень, емфізема легень). Крупозна, аспіраційна і ателектатична пневмонії та їх диференційна діагностика від катаральної бронхопневмонії та бронхіту. Альвеолярна та інтерстиціальна емфіземи легень.

Тема 9. Хвороби плеври

Плеврит. Пневмоторакс. Грудна водянка. Групова діагностика хвороб органів дихання.

РОЗДІЛ 4. ХВОРОБИ СИСТЕМИ ТРАВЛЕННЯ, ПЕЧІНКИ, ЖОВЧНИХ ШЛЯХІВ ТА ОЧЕРЕВИНИ

Тема 1. Хвороби системи травлення

Розповсюдження хвороб органів травлення та економічні збитки що ними наносяться. Короткі анатомо-топографічні та фізіологічні данні. Класифікація хвороб травної системи. Синдроми хвороб органів травлення. Фарингіт. Обтурація та закупорення стравоходу. Стоматит. Тимпанія рубця, гіпотонія, румініт, ацидоз і алкалоз рубця. Травматичний ретикуліт і ретикулоперитоніт. Закупорення книжки. Запалення сичуга та зміщення сичуга. Загальна характеристика хвороб із синдромом колькок. Характеристика болів. Загальна етіологія синдромів колькок. Семіологія синдромів колькок. Хвороби шлунка і кишок. Гастрит і гастроентерит. Ентералгія і метеоризм кишечника. Хімо- і копростаз.

Тема 2. Хвороби печінки, жовчних шляхів та очеревини

Основні функції печінки. Функціональна недостатність печінки. Синдроми при хворобах печінки та жовчних шляхів. Класифікація хвороб печінки та жовчних шляхів. Дослідження тварин із захворюванням печінки та жовчних шляхів. Гепатит. Амілоїдоз і цироз печінки. Холецистит. Жовчнокам'яна хвороба.

РОЗДІЛ 5. ХВОРОБИ СЕЧОВОЇ, НЕРВОВОЇ ТА ЕНДОКРИНОЇ СИСТЕМИ. ХВОРОБИ СИСТЕМИ КРОВІ

Тема 3. Хвороби сечової системи

Короткі фізіологічні дані. Класифікація хвороб сечової системи. Синдроми хвороб нирок і сечових шляхів. Гостра і хронічна ниркова недостатність. Невідкладна допомога при урологічних захворюваннях. Клінічне обстеження та лікування тварин з хворобами нирок (нефрит, пієлонефрит, абсцес нирок, нефросклероз, гідронефроз) та нижніх відділів сечовивідних шляхів (уроцистит, сечокам'яна хвороба, хронічна гематурія великої рогатої худоби).

Тема 4. Хвороби нервової системи

Класифікація хвороб нервової системи. Методи діагностики хвороб нервової системи. Функціональні нервові хвороби. Синдроми стресу. Загальні принципи терапії неврологічних захворювань. Дослідження тварини у разі захворювання нервової системи. Гіперемія та ішемія головного мозку. Менінгомієліт.

Тема 5. Хвороби ендокринної системи та крові

Хвороби надниркових залоз (синдром Кушинга). Порушення функцій щитоподібної і прищитоподібних залоз. Післяпологова гіпокальціємія корів.

Тема 6. Хвороби системи крові

Сучасні уявлення про кровотворення і функції клітин крові. Анемії. Геморагічні діатези.

РОЗДІЛ 6. ХВОРОБИ ІМУННОЇ СИСТЕМИ ТА МОЛОДНЯКУ

Тема 7. Хвороби імунної системи

Клітинні та гуморальні фактори імунного захисту. Імунні дефіцити. Аутоімунні хвороби. Алергічні хвороби. Діагностика вторинних імунодефіцитів. Клінічне дослідження тварин за імунодефіцитів. Лабораторна діагностика імунодефіцитів.

Тема 8. Хвороби молодняку

Поширення хвороб молодняку та їх класифікація. Анатомо-фізіологічні та імунологічні особливості молодняку. Антенатальні та інтранатальні хвороби молодняку. Захворювання зумовлені порушенням внутрішньоутробного розвитку плода (антенатальна гіпотрофія, атрезія). Патологія новонароджених, які виникають під час родів (інтранатальні хвороби). Асфіксія синя, асфіксія біла, кровотеча із пуповини. Нео- та постнатальні хвороби, загальні відомості. Діагностика, диференціальна діагностика та терапія гіпоксії, аліментарно-дефіцитної анемії поросят, казеїно-безоарної хвороби. Діагностика та терапія шлунково-кишкових хвороб молодняку із симптомом діареї.

РОЗДІЛ 7. ХВОРОБИ, СПРИЧИНЕНІ ПОРУШЕННЯМ ОБМІНУ РЕЧОВИН

Тема 9. Хвороби, зумовлені порушенням білкового, вуглеводного та ліпідного обміну

Класифікація, особливості перебігу та діагностики хвороб обміну речовин. Ожиріння. Аліментарна дистрофія. Кетоз корів. Кетоз кітних овець. Міоглобінурія.

Тема 10. Хвороби, зумовлені порушенням обміну макро- та мікроелементів

Хвороби спричинені порушенням обміну макро- та мікроелементів. Дослідження тварин у разі виявлення хвороб, спричинених порушенням обміну макро- та мікроелементів. Загальні принципи діагностики і профілактики макро- та мікроелементозів. Дослідження тварин у разі виявлення хвороб, спричинених порушенням обміну макроелементів. Пасовищна тетанія. Післяродова гіпофосфатемія високопродуктивних корів. Вторинні остеодистрофії. Діагностика хвороб, спричинених порушенням обміну мікроелементів. Йодна недостатність. Недостатність кобальту та міді. Недостатність та надлишок фтору.

Тема 11. Хвороби, спричинені порушенням вітамінів

Класифікація гіповітамінозів. Поширення, діагностика та лікування А – гіповітамінозу. Діагностика, лікування та профілактика В – гіповітамінозів. Розгляд гіпо- і гіпервітамінозів сільськогосподарських тварин. А-, D-, К-гіповітамінози. Недостатність токоферолу. Гіпервітамінози А і D. Недостатність вітамінів В₁, В₂, В₃, В₄, В₅, В₆ і В₁₂ та аскорбінової кислоти.

Рекомендована література

1. Внутрішні хвороби тварин / [В.І. Левченко, І.П. Кондрахін, М.О. Судаков та ін.]; За ред. В.І. Левченка. – Ч. 1. – Біла Церква, 1999.– 376 с.
2. Внутрішні хвороби тварин / [В.І. Левченко, І.П. Кондрахін, М.О. Судаков та ін.]; За ред. В.І. Левченка. – Ч. 2. – Біла Церква, 2001.– 544 с.
3. Загальна терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин: Практикум / [В.І. Левченко, І.П. Кондрахін, Л.М. Богатко та ін.]. – Біла Церква, 2000. – 224 с.
4. Судаков М.О. Внутрішні незаразні хвороби тварин: Підручник / М.О. Судаков, М.І. Цвіліховський, В.І. Береза та ін.. За ред.. М.О. Судакова. – К.: Мета, 2002. – 352 с.
4. Внутрішні незаразні хвороби тварин / [М.О. Судаков, М.І. Цвіліховський, В.І. Береза та ін.]. – К., 2002 – 352 с.
5. Ветеринарна гематологія./ Симонян Г.Л. – Москва. Колос, – 1995. 245 с.
7. Кондрахин И.П. Клиническая лабораторная диагностика в ветеринарии: Справочное издание / И.П. Кондрахин, Н.В. Курилов, А.Г. Малахов и др. – М.: Агропромиздат, 1985. – 287 с.
8. Локес П.І., Стовба В.Г., Каришева Л.П. Рентгенівська діагностика хвороб дрібних тварин. Кашалот, – Полтава, 2006. – 152с.
9. Локес П.І., Стовба В.Г., Каришева Л.П. Ультразвукова діагностика хвороб дрібних тварин. – Полтава: ФОП Говоров С.В., 2007. – 128с.

Загальна та спеціальна хірургія

Розділ 1. Загальна хірургія

Тема 1.Травматизм тварин. Клінічна патофізіологія травм. Загальна реакція організму на травму. Шок. Колапс. Запаморочення.

Поняття про травму і травматизм. Класифікація травм і травматизму. Дослідження травмованих тварин. Реакція організму на травму. Профілактикою різних видів травматизму. Загальна реакція організму на травму. Шок. Колапс. Запаморочення.

Тема 2. Запально-регенеративна реакція організму тварини на травму.

Запалення. Клінічні ознаки. Запально-регенеративна реакція організму на травму. Медіатори запалення.Патогенетичні особливості запалення. Видові особливості запалення у тварин.

Тема 3. Рани, їх класифікація та лікування. Закриті механічні ушкодження. Кровотеча. Способи її профілактики та припинення.

Класифікація ран та їх клінічна характеристика. Типи загоювання ран. Біологія ранового процесу і його видові особливості. Механічні, фізичні, хімічні, біологічні та хірургічні методи лікування ран. Методи стимуляції при загоюванні ран. Лікування окремих видів ран та ранове виснаження. Струс, здавлювання, забиття, розтяг, розрив. Гематома. Лімфоекстравазат.Класифікація і загальна характеристика кровотеч. Патогенез кровотеч.Способи зупинки кровотеч. Методика дослідження ранових відбитків. Остаточна зупинка кровотеч. Способи переливання крові. Основні принципи лікування гострої крововтрати. Переливання крові і плазмозамінників.

Тема 4. Гнійна хірургічна інфекція. Загальна хірургічна інфекція.

Класифікація хірургічної інфекції. Аеробна інфекція та характеристика основних збудників. Абсцес і флегмона. Визначення, етіологія, класифікація та патогенез. Піємія, септицемія та анаеробний сепсис. Лікування та профілактика сепсису. Гнійно-резорбтивна лихоманка. Сучасне розуміння асептики та антисептики

Тема 5. Анаеробна та гнильна інфекція. Специфічна хірургічна інфекція. Порушення крово- і лімфообігу, хвороби судин

Класифікація та етіологія. Характеристика основних збудників. Принципи лікування. Дрімаюча інфекція. Актиномікоз (патогенез і клінічні форми, лікування і профілактика). Актинобацильоз (патогенез і симптоми; лікування і профілактика). Ботріомікоз (патогенез і клінічні форми, лікування і профілактика). Діагностика та лікування специфічної хірургічної інфекції: правцю та миту коней. Некрози. Виразки. Нориці. Хвороби судин (вен, артерій, лімфатичних судин). Тромбози і емболії. Флебіт і тромбофлебіт. Лімфангоїт і лімфонодуліт. Діагностика та лікування кровоносних та лімфатичних судин

Тема 6.Хвороби кісток. Хвороби суглобів, сухожилків та сухожилкових піхв.

Анатомія та фізіологія кістки. Періостити, остити. Остеомієліти. Переломи кісток: етіологія, класифікація, клінічні ознаки та діагностика.

Загоювання кісток при переломах, кісткова мозоль. Консервативні і оперативні методи лікування переломів. Ускладнення при переломах кісток. Діагностика та лікування дистрофічного остеотендиніту та ревматичного оститу

Клінічна фізіологія суглобів. Класифікація хвороб. Механічні ушкодження суглобів (розтяги, вивихи суглобів, гемартроз, рани суглобів синовіт, гідрартроз). Запалення суглобів синовіти, гнійні запалення суглобів (параартикулярна флегмона, артрит, остеоартрит, панартрит), ревматоїдний артрит, фіброзити. Хронічні безексудативні процеси суглобів (артроз, деформуючий артрит, анкілоз). Тендініти. Тендовагініти. Бурсити. Діагностика та лікування грануломатозного артриту, асептичного та гнійного тендиніту, паразитарного (онхоцеркозиого) тендиніту

Тема 7. Хвороби шкіри та м'язів. Термічні і хімічні ушкодження.

Радіаційне ураження. Ушкодження нервів та мозку. Пухлини.

Дерматити. Екземи. Гнійні захворювання шкіри: фолікуліт, фурункул, карбункул. Міозити, міопатози, атрофія м'язів. Опіки. Термічний опік (класифікація, патогенез). Опікова хвороба. Місцеве і загальне лікування опіків. Хімічні опіки. Електротравма. Відмороження. Етіологія, патогенез. Клінічні ознаки та лікування. Діагностика та лікування хвороб шкіри, м'язів, радіаційних уражень. Парези і паралічі: етіопатогенез, симптоми та лікування. Травми головного та спинного мозку. Пухлини: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, діагностика та лікування. Хвороби периферичної нервової системи. Діагностика та лікування невритів та пухлинами нервової тканини і мозкових оболонок.

Розділ 2. Спеціальна хірургія

2.1. Ветеринарна ортопедія.

Тема 8. Ветеринарна ортопедія. Пошкодження рогу башмака.

Анатомо-фізіологічна характеристика копитець і копит. Тріщини копитного рогу. Ламкість копитного рогу. Гниття рога м'якуша.

Тема 9. Асептичні пододерматити

Обмежений та дифузний пододерматит. Ламініт. Хронічний асептичний короніт. Ревматичне запалення копит

Тема 10. Септичні форми пододерматитів

Виразковий пододерматит. Прокол підошви, м'якишу та між пальцевого склепіння. Поверхневий гнійний пододерматит. Глибокий гнійний пододерматит. Гангренозний пододерматит. Некротичний пододерматит. Абсцесальний гнійний ламініт. Флегмона вінчика.

Тема 11. Хвороби глибоких структур копит

Гостре асептичне запалення копитцевого суглоба. Гнійне запалення копитцевого суглоба. Септичний подотрохлеарний бурсит. Гнійний тендовагініт. Перелом копитцевої кістки

Тема 12. Аутоімунні хвороби копит і копитець. Копитна гниль.

Лімакс. Веррукозний пододерматит. Копитна гниль

Тема 13. Хвороби грудних і тазових кінцівок.

Хвороби нервів. Хвороби в ділянці лопатки і плеча (вивих плечового суглоба, переломи плечової кістки, бурсит двоголового м'язу плеча, запалення заостного м'яза). Хвороби в ділянці ліктьового суглоба та передпліччя. Хвороби в ділянці зап'ясткового суглобу. Хвороби в ділянці п'ястка, путового і вінцевого суглобів. Хвороби нервів тазової кінцівки. (спастичний парез, параліч стегнового нерву, параліч сідничного нерву). Хвороби в ділянці кульшового суглоба та стегна. Хвороби в ділянці колінного суглоба та гомілки (вивих колінної чашки, переломи стегнової та кісток гомілки). Хвороби в ділянці заплесна і плесна.

2.2.Хвороби ділянки голови, потилиці, шиї, холки, грудної стінки та попереку. Абдомінальна патологія. Андрологічні хвороби.

Тема 14.Ветеринарна офтальмологія. Хвороби повік.

Ветеринарна офтальмологія. Хвороби очей. Будова органа зору. Фізіологія органа зору. Хвороби повік: рани, запалення, заворот та виворот повік; випадання третьої повіки; пухлини повік. Хвороби слізного апарата. Запалення слізної залози. Запалення слізного міхура. Звуження, закупорка та зрощення слізної-носового каналу.

Тема 15.Керато-кон'юнктивіти. Хвороби судинної оболонки. Хвороби придаткових пазух.

Ураження рогівки. Рани рогівки. Запалення рогівки. Негнійне запалення рогівки – поверхневий, глибокий та задній кератит. Запалення сполучної оболонки ока. Катаральний кон'юнктивіт. Гнійний кон'юнктивіт. Флегмонозний кон'юнктивіт. Фолікулярний кон'юнктивіт. Гландулярний кон'юнктивіт. "Сухий" кон'юнктивіт. Кератокон'юнктивіти: рикетсіозний, хламідійний, мікоплазменный, мораксельозний, телязіозний. Запалення райдужної оболонки, війкового тіла та власне судинної оболонки. Запалення сітківки. Ураження зорового нерва. Катаракта. Глаукома. Гнійний панофтальміт. Флегмона очної ямки. Хвороби орбіти. Переломи і тріщини кісток орбіти.

Тема 16.Хвороби ротової порожнини.

Аномалії зубного прикусу. Неправильне стирання зубів. Переломи і тріщини зубів. Карієс зубів. Пульпіт. Альвеолярний періодонтит. Одонтогенний остеомієліт. Ураження зубів при флюорозі. Запалення слинних залоз та лімфатичних вузлів. Кісти слинних залоз. Сторонні тіла в ротовій порожнині. Злакова хвороба. Рани та виразки язика. Гіперкінез язика.

Тема 17.Хвороби в ділянці вух, носу та інших ділянок голови.

Паралічі лицевого і трійчастого нервів. Рани в ділянці голови. Кровотеча з носа. Новоутворення в носовій порожнині та в ділянці щелеп. Запалення придаткових пазух. Травми рогів. Гематома вушної раковини. Запалення вуха. Сторонні тіла в слуховому проході.

Тема 18. Хвороби в ділянці потилиці, шиї, холки, грудної стінки та попереку.

Рани та забиття. Бурсити. Некроз потиличної зв'язки. Переломи та вивихи шийних хребців. Сторонні тіла в стравоході. Дивертикули

стравоходу. Запалення яремної вени. Гематома та лімфоекстравазат. Бурсити холки. Фурункульоз та флегмона холки. Глибокі гнійно-некротичні процеси холки. Рани грудної стінки. Переломи ребер. Остеомієліт ребра. Остеомієліт грудної кістки. Пневмоторакс. Гемоторакс. Гнійне запалення м'язів спини та попереку. Переломи поперекових хребців. Спондиліт. Спондилоостеохондроз. Спондилоартрит.

Тема 19. Хвороби в ділянці живота. Грижі.

Лімфоекстравазат, рани черевної стінки. Зміщення сичуга у корів. Етіологія, діагностика, клінічні ознаки та методи терапії. Заворот шлунку в собак. Етіологія, діагностика, клінічні ознаки та методи терапії. Перитоніт. Хірургічне лікування копростазів. Сторонні тіла травного каналу. Заворот та інвагінація кишків. Ілеус. Пухлини у черевній порожнині. Пупкова, пахвинна, промежина, стегнова грижа; грижа білої лінії живота. Травматична черевна грижа.

Тема 20. Хвороби в ділянці таза та хвоста. Андрологічні та урологічні хвороби.

Переломи кісток таза. Переломи крижової кістки. Переломи хвостових хребців. Некроз хвоста та параплегія тазових кінцівок. Розтяг крижово-клубового зчленування. Аномалії анального отвору та прямої кишки. Випадання прямої кишки. Рани прямої кишки. Параректальні абсцеси та флегмони. Параректальні нориці. Гнійний паранальний аденіт м'ясоїдних. Забиття та рани препуція і статевого члена. Запалення препуція і статевого члена. Пухлини статевого члена. Фімоз. Парафімоз. Параліч статевого члена. Гематоцеле. Варикоцеле. Гідроцеле. Періорхіт. Орхіт та епідидиміт. Пухлини сім'яників. Запалення передміхурової залози. Гіпертрофія передміхурової залози. Запалення сім'яних міхурців.

Рекомендована література

1. Авроров В. Н. Ветеринарная офтальмология / В. Н. Авроров, А. В. Лебедев. - М. : Агротомиздат, 1985. - 271 с.
2. Борисевич В. Б. Загальна ветеринарна хірургія / Борисевич В. Б., Поваженко І. О., Братюха С. І. та ін. - К. : Вища шк., 1992. - 245 с.
3. Борисевич В. Б. Спеціальна ветеринарна хірургія / Борисевич В. Б., Панько І. С., Іздепський В. Й. - К. : Вид-во УДАУ, 1993. - 495 с.
4. Борисевич В. Б. Загальна ветеринарно-медична хірургія / Борисевич В. Б., Борисевич В. В., Петренко О. Ф. та ін. - К. : Науковий світ, 2001. - 245 с.
5. Бурденюк А. Ф. Ветеринарная ортопедия / А. Ф. Бурденюк, Г. С. Кузнецов. - М.: Колос, 1976. - 200 с.
6. Калашник Й. А. Практикум по общей хирургии / Калашник Й. А., Лабунский В. М., Передера Б. Я., Русинов А. Ф. - М. : Колос, 1982. - 175 с.
7. Лукьяновский В. А. Общая ветеринарная хирургия / В. А. Лукьяновский. - М. : Агротомиздат, 1990. - 586 с.
8. Панько І. С. Загальна ветеринарна хірургія / Панько І. С., Власенко В. М., Іздепський В. Й. та ін. - Біла Церква : БДАУ, 1998. - 263 с.

9. Панько І. С. Спеціальна ветеринарна хірургія / Панько І. С., Власенко В. М., Гамота А. А. та ін. - Біла Церква, 2003. - 496 с.

10. Поваженко Й. Е. Общая ветеринарная хирургия / Й. Е. Поваженко, С. Й. Братюха. - К. : Изд-во УСХА, 1989. - 312 с.

11. Поваженко Й. Е. Частная ветеринарная хирургия / Поваженко Й. Е., Братюха С. Й., Калиновский Г. Н. - К.: Вища шк., 1991. - 328 с.

12. Шакалов К. Й. Частная ветеринарная хирургия / К. Й. Шакалов. - Л. : Агропромиздат, 1985.-478 с.

Практичне акушерство, гінекологія і біотехнологія відтворення тварин

Тема 1. Введення в дисципліну «Практичне акушерство, гінекологія і біотехнологія відтворення тварин».

Морфологія і фізіологія статевих апаратів самок: Статева і фізіологічна зрілість. Статевий цикл самок. Овогенез і фолікулогенез. Нейрогуморальна регуляція статевих циклів.

Тема 2. Фізіологія і діагностика вагітності.

Сутність і механізм процесу запліднення. Фактори, що сприяють заплідненню. Сутність і класифікація вагітності. Стадії розвитку ембріона і плода. Плідні оболонки і плацента. Зміни в організмі вагітних самок. Діагностика вагітності.

Тема 3. Патологія вагітності.

Набряк вагітних, залежування вагітних, маткова кровотеча, маткові грижі та випадіння матки, позаматкова вагітність, додаткова вагітність, передчасні перейми і потуги, внутрішньоутробна інфекція. Аборти: класифікація, ідіопатичні незаразні аборти, симптоматичні незаразні аборти, допомога тваринам при абортах, заходи профілактики абортів.

Тема 4. Фізіологія і патологія родів.

Нейрогуморальна теорія родів та інші теорії, передвісники родів, родові шляхи, плід як об'єкт родів, стадії та біомеханізм родів, видові особливості родів.

Сутність і причини патологічних родів. Порушення динаміки родів, порушення взаємовідносин між плодом і родовими шляхами, затримка посліду. Ускладнення родів.

Тема 5. Оперативне акушерство.

Розроджувальні операції: розтин промежини, розтин шийки матки, фетотомія, кесарів розтин, екстирпація вагітної матки.

Тема 6. Фізіологія післяродового періоду.

Інволюція статевих органів, лохії, видові особливості.

Тема 7. Патологія післяродового періоду.

Післяродові парез, невроз, еклампсія. Субінволюція матки, сапремія. Гострі післяродові метрити. Післяродові септичні захворювання.

Тема 8. Хвороби новонароджених.

Головні критерії життєздатності новонароджених телят, ягнят, поросят. Методи діагностики та лікування хвороб новонароджених. Асфіксія, її клінічні

форми. Затримання меконію. Кровотеча із судин пупка. Запалення пупка. Нориця урахуса..

Тема 9. Фізіологія і патологія молочної залози.

Будова, кровопостачання та іннервація вимені корови, лактація. Функціональні розлади вимені, хвороби шкіри, хвороби сосків, набряк, травми, кісти, новоутворення.

Тема 10. Мастити.

Розповсюдження та економічні збитки. Етіологія і патогенез. Класифікація маститів. Диференційна діагностика клінічно вираженого маститу. Серозний, катаральний, фібринозний, гнійний, геморагічний мастит. Субклінічний мастит.

Тема 11. Терапія і профілактика маститів.

Методи лікування (фізичні, етіологічні, патогенетичні). Специфічні заходи профілактики.

Тема 12. Ветеринарна гінекологія.

Неплідність і яловість сільськогосподарських тварин. Економічні збитки від неплідності. Класифікація неплідності.

Тема 13. Симптоматична неплідність.

Діагностика, патогенез і лікування запалень та дисфункцій яєчників у корів. Оофорит та періоофорит. Гіпофункція, персистентне жовте тіло, кісти яєчників. Атрофія та склероз яєчників.

Тема 14. Діагностика, лікування і профілактика гінекологічних хвороб.

Вульвіти, вестибуловагініти, цервіцити. Хронічний ендометрит. Запалення яйцепроводів. Гінекологічна диспансеризація. Заходи профілактики неплідності.

Рекомендована література

1. Яблонський В.А., Хомин С.П. Калиновський Г.М., Харута Г.Г., Харенко М.І., Завірюха В.І., Любецький В.Й. Ветеринарне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології. 3 вид. перероб. і допов. – Вінниця: Нова книга. – 2011. – 600с.

2. Яблонський В.А., Хомин С.П. Калиновський Г.М., Харута Г.Г., Харенко М.І., Завірюха В.І., Любецький В.Й. Ветеринарне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592с.

3. Студенцов А.П., Шипилов В.С., Субботина Л.Г., Преображенский О.Н. Ветеринарное акушерство и гинекология. - М.: Агропромиздат, 1986. – 480 с.

4. Акатов В.А., Кононов Г.А., Поспелов А.И., Смирнов И.В. Ветеринарное акушерство и гинекология. Ленинград: Колос, 1977. – 656 с.

5. Гришко Д.С. Лекції з ветеринарного акушерства: Навчальний посібник. - Харків: Прапор, 2003. – 400с.
6. Родин И.И., Тарасов В.Р., Якимчук И.Л. Практикум по акушерству, гинекологии и искусственному осеменению сельскохозяйственных животных. М.: Колос, 1979. – 280с.
7. Яблонський В.А. Практичне акушерство, гінекологія та штучне осіменіння сільськогосподарських тварин. К.: Урожай, 1995. – 288 с.

Критерії оцінювання єдиного державного кваліфікаційного іспиту зазначені у Засабах діагностики якості вищої освіти «Вимоги до атестації здобувачів вищої освіти» пункті 7. «Оцінювання якості підготовки», п.п.7.7-7.8.